

Πρὸς Γαλάτας

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ **1**
χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ **2**
πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας: ¹ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ **3**
πατρός, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν **4**
ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθαι ² ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος ³ αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν: ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. **5**
Ἀμήν.

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως ⁴ μετατίθεσθε ⁵ ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι **6**
χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον: ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ **7**
ταράσσοντες ⁶ ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι ⁷ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. **8**

¹ Γαλατία, ας, ἡ, Galatia. ² ἐξαίρω, take out, deliver. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ ταχέως, quickly, soon. ⁵ μετατίθημι, transfer, change. ⁶ ταράσσω, trouble, agitate. ⁷ μεταστρέφω, change, turn (about).

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὃ
 εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα¹ ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν,² καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, ⁹
 εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα¹ ἔστω. Ἄρτι γὰρ ¹⁰
 ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν;³ Εἰ γὰρ ἔτι
 ἀνθρώποις ἡρέσκον,³ χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

Γνωρίζω⁴ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ¹¹
 ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε ¹²
 ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως⁵ Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ¹³
 ἀναστροφὴν⁶ ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ,⁷ ὅτι καθ' ὑπερβολὴν⁸ ἐδίωκον τὴν
 ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν⁹ αὐτήν: καὶ προέκοπτον¹⁰ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ⁷ ¹⁴
 ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας¹¹ ἐν τῷ γένει¹² μου, περισσοτέρως¹³ ζηλωτῆς¹⁴
 ὑπάρχων τῶν πατρικῶν¹⁵ μου παραδόσεων.¹⁶ Ὅτε δὲ εὐδόκησεν¹⁷ ὁ θεὸς ὁ ¹⁵

¹ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ² προλέγω, say beforehand, forewarn. ³ ἀρέσκω, please, serve. ⁴ γνωρίζω, make known, declare. ⁵ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁶ ἀναστροφή, ἡς, ἡ, conduct, behavior. ⁷ Ἰουδαϊσμός, οὗ, ὁ, Judaism, Jewish religion. ⁸ ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority. ⁹ πορθέω, destroy, lay waste. ¹⁰ προκόπτω, proceed, advance. ¹¹ συνηλικιώτης, ου, ὁ, contemporary, one of the same age. ¹² γένος, ους, τό, race, kind. ¹³ περισσῶς, abundantly, exceedingly. ¹⁴ ζηλωτής, οὗ, ὁ, Zealot, zealot. ¹⁵ πατρικός, ancestral, paternal. ¹⁶ παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction. ¹⁷ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with.

ἀφορίσας¹ με ἐκ κοιλίας² μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, 16
ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν,
εὐθέως οὐ προσανεθέμην³ σαρκὶ καὶ αἵματι: οὐδὲ ἀνῆλθον⁴ εἰς Ἱεροσόλυμα 17
πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν,⁵ καὶ πάλιν
ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.⁶

Ἐπειτα⁷ μετὰ ἑτὴ τρία ἀνῆλθον⁴ εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι⁸ Πέτρον, καὶ 18
ἐπέμεινα⁹ πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.¹⁰ Ἄλλον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, 19
εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. Ἄ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ 20
θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.¹¹ Ἐπειτα⁷ ἦλθον εἰς τὰ κλίματα¹² τῆς Συρίας¹³ καὶ τῆς 21
Κιλικίας.¹⁴ Ἡμῖν δὲ ἀγνοούμενος¹⁵ τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας 22
ταῖς ἐν χριστῷ: μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, νῦν 23
εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει.¹⁶ Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν. 24

¹ ἀφορίζω, separate, set apart. ² κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ³ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ⁴ ἀνέρχομαι, go up, come up. ⁵ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ⁶ Δαμασκός, οὐ, ἡ, Damascus. ⁷ ἔπειτα, then, after this. ⁸ ἱστορέω, visit, get acquainted with. ⁹ ἐπιμένω, continue, remain. ¹⁰ δεκαπέντε, fifteen, 15. ¹¹ ψεύδομαι, lie. ¹² κλίμα, τος, τό, region, territory. ¹³ Συρία, ας, ἡ, Syria. ¹⁴ Κιλικία, ας, ἡ, Cilicia. ¹⁵ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁶ πορθέω, destroy, lay waste.

Ἔπειτα¹ διὰ δεκατεσσάρων² ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, **2**
 συμπαλαβῶν³ καὶ Τίτον·⁴ ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν,⁵ καὶ ἀνεθέμην⁶ **2**
 αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν,
 μήπως⁷ εἰς κενὸν⁸ τρέχω⁹ ἢ ἔδραμον.¹⁰ Ἀλλ' οὐδὲ Τίτος⁴ ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὢν, **3**
 ἠναγκάσθη¹¹ περιτμηθῆναι·¹² διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους¹³ ψευδαδέλφους,¹⁴ **4**
 οἵτινες παρεισῆλθον¹⁵ κατασκοπῆσαι¹⁶ τὴν ἐλευθερίαν¹⁷ ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν
 χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται·¹⁸ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἵξαμεν¹⁹ τῇ **5**
 ὑποταγῇ,²⁰ ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ²¹ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν **6**
 δοκούντων εἶναί τι – ὅποιοι²² ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει·²³ πρόσωπον θεὸς
 ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει – ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο·²⁴ ἀλλὰ **7**
 τὸναντίον,²⁵ ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας,²⁶ καθὼς
 Πέτρος τῆς περιτομῆς – ὁ γὰρ ἐνεργήσας²⁷ Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν²⁸ τῆς **8**

¹ ἔπειτα, then, after this. ² δεκατέσσαρες, fourteen, 14. ³ συμπαλαμβάνω, take along with. ⁴ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ⁵ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁶ ἀνατίθηναι, set forth, declare. ⁷ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ⁸ κενός, empty, vain. ⁹ τρέχω, I run. ¹⁰ τρέχω, run, exercise myself. ¹¹ ἀναγκάζω, force, compel. ¹² περιτέμνω, circumcize, circumcise. ¹³ παρείσακτος, secretly brought in. ¹⁴ ψευδάδελφος, ου, ὁ, false brother. ¹⁵ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ¹⁶ κατασκοπέω, spy out, lie in wait for. ¹⁷ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹⁸ καταδουλόω, enslave. ¹⁹ εἵκω, yield, give way. ²⁰ ὑποταγή, ἡς, ἡ, subjection, obedience. ²¹ διαμένω, remain, continue. ²² ὅποιος, what sort of, what kind of. ²³ διαφέρω, differ, carry through. ²⁴ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ²⁵ τὸναντίον, on the contrary. ²⁶ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²⁷ ἐνεργέω, work, effect. ²⁸ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission.

περιτομῆς, ἐνήργησεν¹ καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη – καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν 9
δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς² καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι³ εἶναι,
δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβα κοινωνίας,⁴ ἵνα ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ
εἰς τὴν περιτομήν: μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν,⁵ ὃ καὶ ἐσπούδασα⁶ 10
αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν,⁷ κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην,⁸ ὅτι 11
κατεγνωσμένος⁹ ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν 12
συνήσθιεν:¹⁰ ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν¹¹ καὶ ἀφώριζεν¹² ἐαυτόν, φοβούμενος
τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ συνυπεκρίθησαν¹³ αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε 13
καὶ Βαρνάβας συναπήχθη¹⁴ αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.¹⁵ Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ 14
ὀρθοποδοῦσιν¹⁶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν
πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς¹⁷ ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς,¹⁸ τί τὰ

¹ ἐνεργέω, work, effect. ² Κηφᾶς, ἁ, ὁ, Cephas. ³ στῦλος, ου, ὁ, pillar. ⁴ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ⁵ μνημονεύω, remember, make mention of. ⁶ σπουδάζω, hasten, be eager. ⁷ Ἀντιόχεια, ας, ἡ, Antioch. ⁸ ἀντίστημι, resist, oppose. ⁹ καταγινώσκω, condemn, blame. ¹⁰ συνεσθίω, eat with. ¹¹ ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ¹² ἀφορίζω, separate, set apart. ¹³ συνυποκρίνομαι, join in hypocrisy, dissemble with. ¹⁴ συναπάγω, lead away with, condescend to. ¹⁵ ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ¹⁶ ὀρθοποδέω, walk straight, act rightly. ¹⁷ ἐθνικῶς, as a Gentile. ¹⁸ Ἰουδαϊκῶς, in a Jewish manner.

ἔθνη ἀναγκάζεις¹ Ἰουδαῖζειν;² Ἡμεῖς φύσει³ Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν 15
 ἁμαρτωλοί, εἰδότες ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ 16
 πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα
 δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου: διότι⁴ οὐ
 δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. Εἰ δέ, ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν 17
 χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἄρα⁵ χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; Μὴ
 γένοιτο. Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα,⁶ ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην⁷ ἑμαυτὸν 18
 συνίστημι.⁸ Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ 19
 συνεσταύρωμαι: ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός: ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί,
 ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν
 ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἠθετῶ¹⁰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ: εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα 21
 χριστὸς δωρεὰν¹¹ ἀπέθανεν.

¹ ἀναγκάζω, force, compel. ² Ἰουδαῖζω, live in a Jewish fashion. ³ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ⁴ διότι, because, on this account. ⁵ ἄρα, so? (introduces a question). ⁶ καταλύω, destroy, lodge. ⁷ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ⁸ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁹ συσταυρόω, crucify together with. ¹⁰ ἠθετέω, reject, annul. ¹¹ δωρεάν, without cost, without cause.

Ὡ¹ ἀνόητοι² Γαλάται,³ τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν⁴ τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς κατ' **3**
ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη⁵ ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος; Τοῦτο μόνον **2**
θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς⁶ πίστεως
; Οὕτως ἀνόητοί² ἐστε; Ἐναρξάμενοι⁷ πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε;⁸ **3**
Τοσαῦτα⁹ ἐπάθετε εἰκῇ;¹⁰ Εἶγε¹¹ καὶ εἰκῇ.¹⁰ Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν¹² ὑμῖν τὸ πνεῦμα **5**
καὶ ἐνεργῶν¹³ δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς⁶ πίστεως; Καθὼς **6**
Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Γινώσκετε **7**
ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. Προϊδοῦσα¹⁴ δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ **8**
πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο¹⁵ τῷ Ἀβραὰμ ὅτι
Ἐνευλογηθήσονται¹⁶ ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται **9**
σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν¹⁷ εἰσὶν: **10**
γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος¹⁸ πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει¹⁹ ἐν πᾶσιν τοῖς

¹ ὦ, Oh! omega. ² ἀνόητος, foolish, thoughtless. ³ Γαλάτης, ου, ό, Galatian. ⁴ βασκαίνω, bewitch, give the evil eye to. ⁵ προγράφω, write before, write previously. ⁶ ἀκοή, ἤς, ἦ, hearing, report. ⁷ ἐνάρχομαι, begin. ⁸ ἐπιτελέω, complete, perform. ⁹ τοσοῦτος, so great, so much. ¹⁰ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹¹ εἶγε, if indeed, seeing that. ¹² ἐπιχορηγέω, supply, provide. ¹³ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁴ προοράω, see before, foresee. ¹⁵ προευαγγελίζομαι, proclaim good news in advance. ¹⁶ ἐνευλογέω, bless. ¹⁷ κατάρα, ας, ἦ, curse, cursing. ¹⁸ ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ¹⁹ ἐμμένω, persevere, remain (in).

γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ 11
οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον·¹ ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· ὁ δὲ 12
νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς.
Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν² ἐκ τῆς κατάρας³ τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν 13
κατάρα·³ γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος⁴ πᾶς ὁ κρεμάμενος⁵ ἐπὶ ξύλου·⁶ ἵνα εἰς 14
τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία⁷ τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν
τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως⁸ ἀνθρώπου κεκυρωμένην⁹ διαθήκην οὐδεὶς 15
ἀθετεῖ¹⁰ ἢ ἐπιδιατάσσεται.¹¹ Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ 16
σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ'
ένος, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην 17
προκεκυρωμένην¹² ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια¹³ καὶ

¹ δῆλος, clear, evident. ² ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ³ κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ⁴ ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ⁵ κρεμάννυμι, hang, hang up. ⁶ ξύλον, ου, τό, wood, tree. ⁷ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation.

⁸ ὅμως, yet, nevertheless. ⁹ κυρόω, confirm, ratify. ¹⁰ ἀθετέω, reject, annul. ¹¹ ἐπιδιατάσσομαι, add a condition, provision. ¹² προκυρόω, ratify in advance, establish before. ¹³ τετρακόσιοι, four hundred, 400.

τριάκοντα¹ γεγονῶς νόμος οὐκ ἄκυροί,² εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ 18
γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία,³ οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας: τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι'
ἐπαγγελίας κεχάρισται⁴ ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων⁵ χάριν⁶ 19
προσετέθη,⁷ ἄχρι οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται,⁸ διαταγεῖς⁹ δι' ἀγγέλων ἐν
χειρὶ μεσίτου.¹⁰ Ὁ δὲ μεσίτης¹⁰ ἐνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. Ὁ οὖν νόμος 20
κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος
ζωοποιῆσαι,¹¹ ὄντως¹² ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν¹³ ἡ 22
γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ
δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα,¹⁴ συγκεκλεισμένοι¹³ εἰς 23
τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς¹⁵ ἡμῶν 24
γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, 25

¹ τριάκοντα, thirty, 30. ² ἀκυρώω, revoke, invalidate. ³ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ⁴ χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁵ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁶ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ⁷ προστίθηναι, add, add to. ⁸ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ⁹ διατάσσω, command, give orders to. ¹⁰ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ¹¹ ζωοποιέω, make alive, make to live. ¹² ὄντως, really, indeed. ¹³ συγκλείω, shut, enclose. ¹⁴ φρουρέω, guard, protect. ¹⁵ παιδαγωγός, οὔ, ὁ, tutor, guardian.

οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν¹ ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν 26
 χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς χριστὸν ἐβαπτίσθητε, χριστὸν ἐνεδύσασθε. Οὐκ 27
 ἐνὶ² Ἰουδαίος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἐνὶ² δούλος οὐδὲ ἐλεύθερος,³ οὐκ ἐνὶ² ἄρσεν⁴ καὶ
 θῆλυ:⁵ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ 29
 Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.⁶

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος⁶ νήπιός⁷ ἐστίν, οὐδὲν διαφέρει⁸ δούλου, 4
 κύριος πάντων ὢν: ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους⁹ ἐστὶν καὶ οἰκονόμους,¹⁰ ἄχρι τῆς 2
 προθεσμίας¹¹ τοῦ πατρός. Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι,⁷ ὑπὸ τὰ στοιχεῖα¹² 3
 τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι:¹³ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα¹⁴ τοῦ χρόνου, 4
 ἐξαπέστειλεν¹⁵ ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ
 νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ,¹⁶ ἵνα τὴν υἰοθεσίαν¹⁷ ἀπολάβωμεν.¹⁸ Ὅτι 5
 δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν¹⁵ ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας

¹ παιδαγωγός, οὐ, ὁ, tutor, guardian. ² ἐνὶ, there is in, is present. ³ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁴ ἄρσεν, male. ⁵ θῆλυς, female, woman. ⁶ κληρονόμος, οὐ, ὁ, heir, inheritor. ⁷ νήπιος, infant, child. ⁸ διαφέρω, differ, carry through. ⁹ ἐπίτροπος, οὐ, ὁ, guardian, steward. ¹⁰ οἰκονόμος, οὐ, ὁ, manager, steward. ¹¹ προθεσμία, ας, ἡ, appointed day, set time. ¹² στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ¹³ δουλόω, enslave, bring under subjection. ¹⁴ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁵ ἐξαποστέλλω, send forth. ¹⁶ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ¹⁷ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹⁸ ἀπολαμβάνω, receive from, get back.

ὑμῶν, κραῖζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Ὡστε οὐκέτι εἶ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ 7
κληρονόμος¹ θεοῦ διὰ χριστοῦ.

Ἀλλὰ τότε μέν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει² οὓσιν θεοῖς· νῦν δέ, 8
γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ
ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,³ οἷς πάλιν ἄνωθεν⁴ δουλεύειν θέλετε; Ἡμέρας 10
παρατηρεῖσθε,⁵ καὶ μῆνας,⁶ καὶ καιρούς, καὶ ἐνιαυτούς.⁷ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, 11
μήπως⁸ εἰκῇ⁹ κεκοπίακα¹⁰ εἰς ὑμᾶς.

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι¹¹ ὑμῶν. Οὐδέν με ἡδίκησατε: 12
οἶδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν¹² τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον.¹³ 13
Καὶ τὸν πειρασμόν¹⁴ μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε¹⁵ οὐδὲ
ἐξεπτύσατε,¹⁶ ἀλλ' ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. Τίς οὖν 15

¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ² φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ³ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ⁴ ἄνωθεν, from above, again. ⁵ παρατηρέω, watch closely, observe scrupulously. ⁶ μῆν, ὁ, month, certainly. ⁷ ἐνιαυτός, οὐ, ὁ, year. ⁸ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ⁹ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹⁰ κοπιᾶω, toil, labor. ¹¹ δέομαι, ask, request. ¹² ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹³ πρότερον, formerly, before. ¹⁴ πειρασμός, οὐ, ὁ, temptation, trial. ¹⁵ ἐξουθενέω, despise, ignore. ¹⁶ ἐκπτύω, disdain, loathe.

ἦν ὁ μακαρισμὸς¹ ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς
 ὑμῶν ἐξορύξαντες² ἂν ἐδώκατέ μοι. Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων³ ὑμῖν 16
 ; Ζηλοῦσιν⁴ ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι⁵ ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς 17
 ζηλοῦτε.⁴ Καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι⁴ ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ 18
 παρεῖναι⁶ με πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία⁷ μου, οὓς πάλιν ὠδίνω,⁸ ἄχρι οὗ μορφωθῇ⁹ 19
 χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἠθελον δὲ παρεῖναι⁶ πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι¹⁰ τὴν φωνήν 20
 μου, ὅτι ἀποροῦμαι¹¹ ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; Γέγραπται γάρ, 21
 ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν: ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης,¹² καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.¹³
 Ἄλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης¹² κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας¹³ 23
 διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἄτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα:¹⁴ αὗται γάρ εἰσιν δύο 24
 διαθήκαι: μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν¹⁵ γεννώσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ.¹⁶ 25

¹ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ² ἐξορύσσω, dig out, dig through. ³ ἀληθεύω, speak the truth, say. ⁴ ζηλώω, be zealous, am jealous. ⁵ ἐκκλείω, shut out, exclude. ⁶ παρίμι, be present, have arrived. ⁷ τεκνίον, ου, τό, little child. ⁸ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ⁹ μορφώω, form, shape. ¹⁰ ἀλλάσσω, change, alter. ¹¹ ἀπορέω, be at a loss, be perplexed. ¹² παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ¹³ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹⁴ ἀλληγορέω, speak allegorically. ¹⁵ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁶ Ἀγάρ, ἡ, Hagar.

Τὸ γὰρ Ἄγαρ¹ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ,² συστοιχεί³ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ,
δουλεύει δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω⁴ Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα⁵ ἐστίν, 26
ἣτις ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν· γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι,⁶ στεῖρα,⁷ ἢ οὐ 27
τίκτουσα·⁸ ῥῆξον⁹ καὶ βόησον,¹⁰ ἢ οὐκ ὠδίνουσα·¹¹ ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς
ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, 28
ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. Ἄλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν 29
κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἔκβαλε τὴν παιδίσκην¹² 30
καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ¹³ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης¹² μετὰ τοῦ
υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.⁵ Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης¹² τέκνα, ἀλλὰ τῆς 31
ἐλευθέρας.⁵

¹ Ἀγάρ, ἡ, Hagar. ² Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ³ συστοιχέω, correspond to. ⁴ ἄνω, up, above. ⁵ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁶ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁷ στεῖρος, barren. ⁸ τίκτω, give birth to, bear. ⁹ ῥήγνυμι, break apart, throw down. ¹⁰ βοάω, cry aloud, shout. ¹¹ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹² παιδίσκη, ἡς, ἡ, maid, female servant. ¹³ κληρονομέω, inherit, obtain.

Τῇ ἐλευθερίᾳ¹ οὓν ἡ χριστὸς ἡμᾶς ἡλευθέρωσεν,² στήκετε,³ καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ⁴ **5**
 δουλείας⁵ ἐνέχεσθε.⁶

Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,⁷ χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν **2**
 ὠφελήσει.⁸ Μαρτύρομαι⁹ δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ,⁷ ὅτι **3**
 ὀφειλέτης¹⁰ ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ χριστοῦ, **4**
 οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε: τῆς χάριτος ἐξεπέσατε.¹¹ Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ **5**
 πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.¹² Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε **6**
 περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία,¹³ ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.¹⁴ **7**
 Ἐτρέχετε¹⁵ καλῶς: τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν¹⁶ τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Ἡ πεισμονή¹⁷ **8**
 οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη¹⁸ ὅλον τὸ φύραμα¹⁹ ζυμοῖ.²⁰ Ἐγὼ **9**
 πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε: ὁ δὲ ταρασσών²¹ ὑμᾶς

¹ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ³στήκω, stand, stand fast. ⁴ζυγός, οὔ, ὁ, yoke, heavy burden. ⁵δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁶ἐνέχω, have a grudge against, be subject to. ⁷περιτέμνω, circumcize, circumcise. ⁸ὠφελέω, profit, help. ⁹μαρτύρομαι, affirm, testify. ¹⁰ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹¹ἐκπίπτω, fall away, fall out. ¹²ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹³ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁴ἐνεργέω, work, effect. ¹⁵τρέχω, run, exercise myself. ¹⁶ἐγκόπτω, impede, detain. ¹⁷πεισμονή, ἡς, ἡ, persuasion, conviction. ¹⁸ζύμη, ης, ἡ, leaven, ferment. ¹⁹φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ²⁰ζυμώω, leaven, ferment. ²¹ταράσσω, trouble, agitate.

βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἂν ᾔ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί 11

ἔτι διώκομαι; Ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον¹ τοῦ σταυροῦ. Ὅφελον² καὶ 12

ἀποκόψονται³ οἱ ἀναστατοῦντες⁴ ὑμᾶς.

Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ⁵ ἐκλήθητε, ἀδελφοί: μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν⁵ εἰς 13

ἀφορμὴν⁶ τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς 14

νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον⁷ σου ὡς ἐαυτόν. 15

Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε⁸ καὶ κατεσθίετε,⁹ βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῇτε.

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. Ἡ γὰρ 16

σὰρξ ἐπιθυμεῖ¹¹ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός: ταῦτα δὲ

ἀντίκειται¹² ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂν θέλητε, ταῦτα ποιῇτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, 18

¹ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ² ὄφελον, would that (used to express a fruitless wish) ³ ἀποκόπτω, cut off, smite. ⁴ ἀναστατόω, stir up, disturb. ⁵ ἐλευθερία, ας, ή, liberty, freedom. ⁶ ἀφορμή, ης, ή, occasion, opportunity. ⁷ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁸ δάκνω, bite, backbite. ⁹ κατεσθίω, eat up, devour. ¹⁰ ἀναλίσκω, destroy, consume. ¹¹ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹² ἀντίκειμαι, lie opposite, i.e. oppose.

οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. Φανερά¹ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν μοιχεία, ¹⁹
 πορνεία, ἀκαθαρσία,³ ἀσέλγεια,⁴ εἰδωλολατρεία,⁵ φαρμακεία,⁶ ἔχθραι,⁷ ἔρεις,⁸ ²⁰
 ζῆλοι,⁹ θυμοί,¹⁰ ἐριθειά,¹¹ διχοστασίαι,¹² αἵρέσεις,¹³ φθόνοι,¹⁴ φόνοι,¹⁵ μέθαι,¹⁶ ²¹
 κῶμοι,¹⁷ καὶ τὰ ὅμοια τούτοις: ἃ προλέγω¹⁸ ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον,¹⁸ ὅτι οἱ τὰ
 τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.¹⁹ Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ ²²
 πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία,²⁰ χρηστότης,²¹ ἀγαθωσύνη,
 πίστις, πραΰτης,²³ ἐγκράτεια:²⁴ κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. Οἱ δὲ τοῦ ²³
 χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν²⁵ καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.²⁶ Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι,²⁷ ²⁵
 ἀλλήλους προκαλούμενοι,²⁸ ἀλλήλοις φθονοῦντες.²⁹

¹ φανερός, manifest, apparent. ² μοιχεία, ας, ἡ, adultery. ³ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁴ ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ⁵ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ⁶ φαρμακεία, ας, ἡ, sorcery, magic. ⁷ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ⁸ ἔρις, ἰδος, ἡ, strife, contention. ⁹ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹⁰ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹¹ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ¹² διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹³ αἵρεσις, εως, ἡ, choice, faction. ¹⁴ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹⁵ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ¹⁶ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ¹⁷ κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ¹⁸ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁹ κληρονομέω, inherit, obtain. ²⁰ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²¹ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²² ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ²³ πραΰτης, mildness, gentleness. ²⁴ ἐγκράτεια, ας, ἡ, mastery, self-control. ²⁵ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²⁶ στοιχέω, walk orderly, follow. ²⁷ κενόδοξας, vainglorious. ²⁸ προκαλέομαι, provoke, challenge. ²⁹ φθονέω, envy, be jealous.

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ¹ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι,² ὑμεῖς οἱ **6**
 πνευματικοὶ καταρτίζετε³ τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος,⁴ σκοπῶν⁵
 σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων τὰ βάρη⁶ βαστάζετε, καὶ οὕτως **2**
 ἀναπληρώσατε⁷ τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὦν, **3**
 ἑαυτὸν φρεναπατᾷ:⁸ τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω⁹ ἕκαστος, καὶ τότε εἰς **4**
 ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα¹⁰ ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον **5**
 φορτίον¹¹ βαστάσει.

Κοινωνεῖτω¹² δὲ ὁ κατηχούμενος¹³ τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι¹³ ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. **6**
 Μὴ πλανᾷσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται:¹⁴ ὃ γὰρ ἐὰν σπεῖρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ
 θερίσει.¹⁵ Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει¹⁵ φθοράν: **8**
 ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει¹⁵ ζωὴν αἰώνιον. Τὸ δὲ **9**
 καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν:¹⁷ καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν,¹⁵ μὴ ἐκλυόμενοι.¹⁸

¹ προλαμβάνω, take beforehand, take before. ² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ³ καταρτίζω, mend, fit. ⁴ πραΰτης, mildness, gentleness. ⁵ σκοπέω, look at, contemplate. ⁶ βάρος, ους, τό, burden, weight. ⁷ ἀναπληρώω, fill up, fulfill. ⁸ φρεναπατάω, deceive, deceive the mind. ⁹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁰ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ¹¹ φορτίον, ου, τό, burden, load. ¹² κοινωνέω, have a share of, share. ¹³ κατηγέω, teach by word of mouth. ¹⁴ μυκτηρίζω, turn up the nose at, mock. ¹⁵ θερίζω, reap, gather. ¹⁶ φθορά, ἄς, ἡ, destruction, corruption. ¹⁷ ἐκκακέω, am faint, am weary. ¹⁸ ἐκλύω, am unstrung, become weak.

Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα¹ δὲ 10
πρὸς τοὺς οἰκείους² τῆς πίστεως.

Ἴδετε πηλικοίς³ ὑμῖν γράμμασιν⁴ ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν 11
εὐπροσωπῆσαι⁵ ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν⁶ ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,⁷ μόνον ἵνα
μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτετμημένοι⁷ αὐτοὶ 13
νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,⁷ ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ⁸
σαρκὶ καυχῶνται. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ 14
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ: δι' οὗ ἔμοι κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. 15
Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία,⁹ ἀλλὰ καινὴ
κτίσις.¹⁰ Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι¹¹ τούτῳ στοιχήσουσιν,¹² εἰρήνην ἐπ' αὐτούς, καὶ 16
ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

¹ μάλιστα, especially, most of all. ² οἰκεῖος, ου, ὁ, household, members of the household. ³ πηλίκος, how large, how great. ⁴ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁵ εὐπροσωπέω, make a good showing. ⁶ ἀναγκάζω, force, compel. ⁷ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ⁸ ὑμέτερος, your. ⁹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁰ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹¹ κανών, ὄνος, ὁ, rule, standard. ¹² στοιχέω, walk orderly, follow.

Τοῦ λοιποῦ, κόπους¹ μοι μηδεὶς παρεχέτω·² ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα³ τοῦ κυρίου 17

Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. 18

Ἀμήν.

¹ κόπος, ου, ό, labor, trouble. ² παρέχω, offer, afford. ³ στίγμα, τος, τό, mark, brand.